Kierrätys-
keskus

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 93/2018 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisista rekrytointi- palveluista ja osaamisen kehittämispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta, yksityisistä työnvälityspalveluista sekä taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy antaa lausuntonsa Hallituksen esityksestä kokemusasiantuntijan roolissa. Kierrätyskeskus on Helsingin kaupungin tytäryhtiönä kuntasidonnainen toimija. Kierrätyskeskus on merkittävä työllistäjä heikossa työmarkkina-asemassa olevien kohderyhmässä. Kierrätyskeskus työllisti vuonna 2018 yli 1000 henkilöä erilaisiin palvelussuhteisiin. Näistä vajaa 500 henkilöä työllistyi palkkatuella ja vajaa 500 henkilöä osallistui työkokeiluun. Sosiaalisena yrityksenä Kierrätyskeskuksen töllistämistyötä tuetaan pitkäaikaistyöttömien kohderyhmässä 50%:n palkkatuella. (Vertailun vuoksi: Vuoden 2012 lopulla Kierrätyskeskukselle myönnettävän palkkatuen suuruus oli kohderyhmän osalta 90%:ia. Vastaavanlaisen työllistämistyötä tekevän yhdistyksen, järjestön tai säätiön palkkatuen määrä on 100%:ia per työllistettävä.) Kierrätyskeskus tarjoaa työntekijöilleen työhönvalmennusta ja mahdollisuuden tutkintoperusteisiin opintoihin. Vuonna 2018 työhönvalmennuksiin osallistui yli 250 henkilöä. Valmennukseen osallistuneiden positiivinen jatkopolku toteutui yli 55%:n kohdalla. Ammatillisen koulutuksen tutkinnon osia suoritettiin vuonna 2018 n. 30kpl.

Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen näkökulmasta yksityisten palveluntuottajien rooli rekrytointi-, osaamis-, ja työnvälityspalveluissa on varauksella tervetullutta. Olemme usein kohdanneet tilanteita, joissa työllistettävän palvelutarpeeseen ei ole vastattu julkisen sektorin toimesta. Nykyisessä tilanteessa mm. työllistymissuunnitelmia on usein jäänyt tekemättä Kierrätyskeskukseen hakeutuvien kohderyhmässä. Toisaalta kokemuksiemme perusteella olemme huolissamme yksityisen sektorin mahdollisuuksista vastata pitkäaikaistyöttömien palveluntarpeen arvioinnista ja työllistymisen edistämisestä.

Monet yksityiset palveluntuottajat lähestyivät Kierrätyskeskusta yhteistyön merkeissä, kun kasvupalvelupiloteista syntyi julkista keskustelua koskien mahdollisia nuorten, kotouttamisen ja pitkäaikaistyöttömien kohderyhmiä. Joukossa oli useita oppilaitoksia sekä valmennuspalveluita järjestäviä yrityksiä. Nämä mahdolliset yksityiset palveluntuottajat halusivat varmistaa, että he palveluntuottajina kykenevät tarjoamaan mahdollisten kilpailutusten kohderyhmille sopivia palveluita. Palveluilla tarkoitamme tässä Kierrätyskeskuksen työllisyyttä edistäviä palveluita, kuten työkokeilupaikkoja, palkkatukipaikkoja sekä mahdollisuuksia suorittaa tutkinnon osia. Yhteistyöpyyntöjen perusteella yksityiset palvelujen tuottajat näkevät roolimme tärkeänä matalan kynnyksen työllistäjänä. Ehdotamme kasvupalveluiden rahoituksen kohdentamista siten, että lopullinen palvelun tuottaja on myös huomioitu. Hallituksen selvityksissä todetaan: "Parhaiten yksityinen sektori on Suomessa tähän mennessä suoriutunut 3–9 kuukautta työttömänä olleiden työllistämisen edistämisessä. Pitkäaikaistyöttömien kohdalla Suomessa ei vielä juurikaan ole erikoistuneita palvelutoimijoita eikä toimivia markkinoita."

Haluamme ilmaista huolemme välityömarkkinoiden roolista tulevissa kasvupalveluissa. Jos lainsäädännössä rajataan kuntasidonnaiset yritykset ulkopuolelle, jäämme kuntatoimijoiden joukossa kilpailutusten ulkopuolelle. Tällöin pahimmassa skenaariossa tuotamme lopullisen työllistämistä edistävän osaamista ja ammattitaitoa edistävän palvelun, ilman palveluun kohdennettua riittävää resurssointia. Nykyiset palkkatuet eivät kata tuottamaamme osaamisen kehittämistä ja työhönvalmennusta.

Suunniteltu palveluntarpeen arviointi yksityisen sektorin tuottamana palveluna heikossa työmarkkinatilanteessa olevien kohderyhmän näkökulmasta, ei saa kannatustamme. Palveluntarpeen arviointi on keskeisessä roolissa kustannustehokkaassa toiminnassa. Jos palveluntarve annetaan kokonaan yksityisen sektorin tehtäväksi, on tuotetun palvelun laatua ja vastaavuutta tarpeeseen kyettävä aidosti myös seuraamaan. Huomautamme, että yksityiset palveluntuottajat saattavat olla yhtiöittämisten kautta liiketoiminnallaan sidottuja erilaisiin yhteistyökuvioihin saman konsernin muiden yritysten kanssa esim. valmennuspalvelut ovat osa rekrytointiyritystä. Tällöin on vaarana, että asiakkaan palveluntarve arvioidaan ns. "Oman yrityksen" näkökulmasta. Laadunvalvonnan lisäksi ehdotamme (digitaalisen) palautejärjestelmän aktiivista roolia aidon palautteen keräämiseksi palveluihin osallistuvilta.

Toivomme, että julkinen ja yksityinen sektori voisivat jatkossa tuottaa palvelut ilman, että lainsäädännöllä rajataan esim. Kunnalliset toimijat ulkopuolelle. Varsinkin pitkäaikaistyöttömien työllistämistyö edellyttää moniammatillista asiantuntemusta ja yli työllisyyssuhdanteiden ulottuvaa kokemusta, jota kuntatoimijoille on ehtinyt kertyä.

Hallituksen esityksessä todetaan: "Tehtyjen työnantajakyselyjen (Tempo Economics 2014) perusteella tärkeimmiksi työvoiman saantiin liittyviksi kilpailukykytekijöiksi nähtiin työntekijöiden motivoituneisuus, osaavien työntekijöiden saatavuus sekä riittävä kokemus. Yli 90 prosenttia toimipaikoista totesi henkilön osaamiseen liittyvät syyt kuten koulutuksen, työkokemuksen, sosiaaliset taidot, kielitaidon tai muun työn vaatiman taidon rekrytointiongelmien syyksi." Toteuttamamme (Kierrätyskeskuksesta) avoimille työmarkkinoille suuntautuvan jatkotyöllistävän yritysyhteistyön perusteella suurin työllistymisen este on usein pitkäaikaistyöttömien kohderyhmässä yksityisellä sektorilla vaadittavaan työtahtiin kykenemättömyys. Lisäksi avoimilla markkinoilla toimivien yritysten perehdytys on usein lyhytaikaista, eikä välityömarkkinoilta siirtyvä työntekijä ehdi perehtyä vaadittavassa perehdytysajassa riittävästi.

Työllistettävistä osan työllisyysmahdollisuudet parantuisivat pitempiaikaisen työllistymistä tukevan työn tekemisellä. Tämä tarkoittaisi joko mahdollisuutta pidempikestoiseen palkkatukeen tai mahdollisuutta pidempiaikaiseen perehdytysjaksoon avoimilla markkinoilla toimivassa yrityksessä. Henkilökohtaisen työllistymistä edistävän tuen tulisi olla saatavilla nykyistä pidemmän ajanjakson. Hallituksen esityksessä asia ilmaistaan samanhenkisesti: "Selvityksissä korostetaan asiakaslähtöisyyden merkitystä ja sitä, että vaikuttavimmaksi toiminnaksi on havaittu tiivis henkilökohtainen asiointi asiakkaan kanssa, jota juuri yksityisillä ostopalveluilla pyritään lisäämään." Näkökulmastamme yksityiset ostopalvelut eivät itsessään kykene ulottamaan henkilökohtaista palvelua työllistymisen nivelvaiheiden ylitse. Varsinkin pitkäaikaistyöttömien kohderyhmässä kaivataan avoimilla markkinoilla toimivien yritysten osallisuutta, tahtotilaa ja jopa velvoitetta osallistua yhteiskuntavastuun kantamiseen työllistämällä pitkään työttömänä olleita henkilöitä.

Hallituksen esityksessä todetaan: "Työnhakijat, joilla arvioitaisiin olevan korkea riski pitkäaikaistyöttömyyteen tai tarve eri palvelujen yhteensovittamiseen tai muuten erityisen tuen tarve työllistymisessä, ohjautuisivat palvelutarpeen tarkempaan arviointiin. Maakunta voisi tehdä palvelutarpeen arvioinnin itse tai antaa palvelutarpeen arvioinnin palveluntuottajan tehtäväksi." Lisäksi hallituksen esityksessä tarkastellaan erikseen yli 60 vuotiaita työnhakijoita: "Jos työttömän oikeus työttömyyspäivärahaan päättyisi enimmäisajan täyttymisen takia hänen täytettyään 60 vuotta, työttömällä olisi oikeus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun tai palkkatuettuun työhön muun työnantajan kuin kunnan palveluksessa."

Viitaten edellä mainittuun: Kokemuksemme mukaan pitkäaikaistyöttömien kohderyhmässä iästä riippumatta pitäisi huomioida, että kaikilla ei ole valmiuksia päästä jatkopolkuihin asti. Palveluntarpeen arvioinnissa tulisi huomioida henkilökohtaisen arvioinnin kautta tosiasialliset mahdollisuudet työllistymiseen avoimille markkinoille. Henkilökohtaisen budjetoinnin ja suunnittelun kautta pitäisi kyetä joustamaan

palkkatuen minimi kestoista. Ehdotamme mahdollisuutta räätälöidä palkkatuen kestoa heikossa työmarkkinatilanteessa oleville työnhakijoille. Joillekin tämä tarkoittaisi mahdollisesti pysyvää palkkatukea. Uskoisimme tällöin palkkatukeen mahdollisesti lisättävien määrärahojen osin säästyvän työllistämiseen kohdennettujen palveluntarpeiden vähenemisellä.

Työntekijöiden siirtyminen avoimille työmarkkinoille on helpompaa työssäolosta kuin työttömyydestä käsin. Tehokkaasti toimivilla välityömarkkinoilla pidempikestoinen palkkatuki mahdollistaisi myös osaamisen ja ammattitaidon päivittämisen ja kohdentamisen vallitsevan työmarkkinoiden osaamistarpeen mukaisesti. Heikossa työmarkkina-asemassa olevien kohderyhmässä vuodeksi myönnettävä palkkatuki ja tukeen sidottu määräaikainen työsuhde on liian lyhyt laadukkaaseen osaamisen päivittämiseen ja mahdollisten työssäoloaikana tapahtuvien opintojen suorittamiseen.

Helsingissä 4.2.2019

Juha Lehtikuja

Toimitusjohtaja

Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy